

HISSANT LA PLOMA

MONT-RECORVA - L'ESCALENC

ARTICLE DEL MES DE GENER

L'article del mes de novembre de «Hissant la ploma», que tracta el tema del Cementiri Vell, tenia com a pretensió donar a veure quin era el ventall actual d'opcions per donar una solució a aquest monument, i en cap cas volia polemitzar sobre tot el que ha succeït fins a arribar a la situació en que ens trobem en aquest moment. Sembla ésser que això no fou entès per un sector dels nostres lectors, ja que han fet arribar, com sabeu, una nota expedida l'any 1.979, al consell de redacció, i que diu textualment: «*en los últimos quince años el Ayuntamiento de La Escala nunca ha tratado de llevar a cabo el derribo del antiguo cementerio de esta villa...*» (vegeu L'Escalenc del mes de desembre). Davant d'aquest fet com és normal, ens hem proposat de comprovar la nostra informació.

RESUM CRONOLÒGIC DELS FETS:

- 1.956 Presideix l'Ajuntament l'alcalde Joan Massanet.
- 1.961 Existeix un pla parcial d'urbanisme en el qual en el terreny del Cementiri Vell hi ha una plaça dissenyada per en Josep Claret.
(Oficina Tècnica de l'Ajuntament de L'Escala).
- 1.963 Construcció del nou cementiri a la carretera de Vilademat, i voluntat per part del consistori d'enderrocar el Cementiri Vell («... porque entorpece completamente el desarrollo del plan normal de edificaciones...»)
(Arxiu història del Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya i Balears, Delegació de Girona).
- 1.966 Comença a presidir l'Ajuntament l'alcalde Valeri Ballester.
Als voltants dels anys 70 es crea la Comissió de Defensa de l'Arquitectura Popular de la Vila.
- 1.973 Es fa un pla d'urbanisme, que serà aprovat l'any 1.974, i en el que es declara el Cementiri Vell com a zona verda.
(Oficina Tècnica de l'Ajuntament de L'Escala).
- 19-6-76 Presentació d'una instància demanant permís per a celebrar un concurs de dibuix i pintura en el Cementiri Vell. Era la primera movilització popular - que consta en papers oficials - organitzada per la Comissió de Defensa de l'Arquitectura Popular. A partir d'aquests primera activitat en foren organitzades moltes més, amb la intenció que el problema traspasés les fronteres de la nostra vila.
(Instància 1.027 de 20-VI-76)
- 3-6-76 Els senyors Moner i Casas (arquitectes contractats pel consistori), consideren que l'edifici de l'Alfolí de la Sal no té interès històric-artístic. (Fem referència a l'Alfolí perquè és impossible, en els documents existents, deslligar-lo del Cementiri Vell).
(Delegación Provincial del Ministerio de Cultura, Registre de sortida n.º 670 de 20-II-79).
- 8-9-77 Vist l'escrit de referència de la Comissió de Defensa de l'Arquitectura Popular, la Delegació Provincial del Ministeri de Cultura està disposada a reconsiderar la valoració que en el seu dia es va fer de l'Alfolí i del Cementiri Vell, i tramitar la iniciació de l'oportú expedient de declaració de monument d'interès local, sempre i quan s'aportin els arguments precisos que la justifiquin.
(Delegación Provincial del Ministerio de Cultura, Registre de sortida n.º 670 de 20-II-79).
- 10-10-77 La Comissió presenta uns informes sobre el Cementiri Vell i l'Alfolí. El Ministeri de Cultura acorda que sigui elaborat un informe a fi de sol·licitar la incoació de monument històric-artístic de caràcter local a favor del Cementiri Vell i de l'Alfolí de la Sal.
(Delegación Provincial del Ministerio de Cultura, Registre de sortida n.º 670 de 20-II-79)
- 1-12-77 Es decideix d'aprovar i elevar l'expedient a la Direcció General del Patrimoni Artístic, a fi de sol·licitar la declaració de monument històric-artístic de caràcter local.
(Delegación Provincial del Ministerio de Cultura, Registre de sortida n.º 670 de 20-II-79).

5-8-78 El B.O.E. diu:

1.- «Tener por incoado el expediente de declaración de monumento histórico-artístico de interés local a favor del Cementerio Viejo y Alfolí de la Sal en La Escala.

2.- «Continuar la tramitación del expediente de acuerdo con las disposiciones en vigor...»

Les lleis en vigor en aquell moment deien que calia només una aprovació en un ple de l'Ajuntament per declarar monument històric-artístic d'interès local el Cementiri i l'Alfolí de la Sal, cosa que no succeï mai.

(B.O.E. n.º 186, de 5-VIII-78, pàg. 18.449, Reid. n.º 20.343).

1.979 Presideix el primer Ajuntament democràtic l'alcalde Joan Pascual.

1.983 Comença a presidir l'Ajuntament l'alcalde Rafel Bruguera.

2-7-84 El Cementiri Vell és declarat monument històric-artístic d'interès local per la Generalitat de Catalunya).
(Recuperació del Cementiri Vell. Ajuntament de L'Escala).

La revisió que hem fet dels llibres d'actes no la posem perquè és incompleta, però cal dir que no solament no ha estat possible trobar tots els anys d'aquest període, sinó que a més a més, la relació de plens realitzats durant aquest temps no ha estat totalment transcrita en els llibres d'actes.

RESSÒ EN LA PREMSA:

Hi hagué un gran moviment popular per tal que el Cementiri Vell i l'Alfolí fossin declarats monuments històric-artístics. Hom podia llegir articles a diaris tan diferents com, la Hoja del Lunes, i posteriorment a l'any 1.975 al Punt Diari, L'Avui i a revistes com Canigó, Presència, etc. Tots ells coincidien en què el Cementiri Vell desapareixeria, encara que la notícia era donada des de diferents punts de vista, per una part, uns que donaven suport a la Comissió de Defensa de l'Arquitectura Popular, i l'altra, la de qui donava suport a la postura de l'Ajuntament de l'època.

Alguns dels titulars, línees, paràgrafs,... dels diaris de l'època diuen així, copiats de manera literal:

— «CAMPAÑA DE SALVACIÓN DE L'ESCALA... Para ello se inaugurará una exposición de fotografías y documentos y se dará una conferencia con diapositivas a cargo del arquitecto Benet Cervera y su colega Assumpció Alonso. Al día siguiente, domingo, habrá un recital a cargo del cantante de Verges Lluís Llach. Todos estos actos están organizados por la Comissió de Defensa de l'Arquitectura Popular de L'Escala...»

— «Del Cementiri Vell a la necesaria devolución a los escalenses de amplios sectores de su término municipal». Hoja del Lunes 28-6-76.

— «Triunfo de la reivindicación popular, el Cementiri Vell y el Posit de l'Escala se salvarán de la destrucción». Narcís-Jordi Aragó.

— «Mil firmas para salvar dos edificios. Uno está a punto de caer y el otro puede ser derribado». Mundo Diario 25-6-77.

El 12-7-75 sortia un escrit fet pel Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya i Balears, Delegació de Girona, que deia:

— «... Davant la situació d'abandó en que es troba després de la construcció d'un nou cementiri, que respon a la voluntat expressada per l'Ajuntament l'any 1.963 de fer desaparèixer el Cementiri Vell perquè -entorpece completamente el desarrollo del plan normal de edificaciones...».

I darrerament, en un llibre editat per l'Ajuntament actual de L'Escala:

«RECUPERACIÓ DEL CEMENTIRI VELL», pag. 15 Bunsí afirma:

— «... Durant els anys 60-70 és intenció municipal l'enderroc del recinte i la seva conversió en plança pública...»

CLOENDA:

Com a cloenda d'aquest mini-estudi ens és forçós ressaltar la manca de documents existents sobre el tema; l'embolic de dates, successos i demés. Gran part d'aquesta història està basada en opinions personals, que és un retall de la història del nostre poble, i les generacions posteriors no podran saber mai que ocorregué realment.